

ПРАВА ДІТЕЙ

КУ – Конституція України; СК – Сімейний кодекс; ВПО – внутрішньо переміщена особа.

Дитиною є кожна людська істота до досягнення нею 18-річного віку, якщо за законом, застосованим до даної особи, вона не досягла повноліття раніше (ст. 1 Конвенції ООН про права дитини).

Права дитини закріплені в міжнародному та національному законодавстві

Конвенція ООН про права дитини містить 54 статті, які деталізують права дітей від народження і до досягнення 18 років.

Права дітей в Україні закріплені на конституційному рівні. Серед них: охорона дитинства (ст. 51 КУ), рівність прав дітей незалежно від походження, заборона насильства над дитиною та її експлуатації, захист та допомога держави дитині, позбавленій сімейного піклування (ст. 52 КУ).

НА ДИТИНУ ПОШИРЮЮТЬСЯ МАЙЖЕ ВСІ ПРАВА ЛЮДИНИ, З УРАХУВАННЯМ ПЕВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ.

Національним законодавством передбачені такі права дитини:

- ▶ право на життя та охорону здоров'я;
- ▶ право на ім'я та громадянство;
- ▶ право на проживання в сім'ї разом з батьками, або в сім'ї одного з них та на піклування батьків;
- ▶ право на контакт з батьками, які проживають окремо;
- ▶ право на майно;
- ▶ право на житло;
- ▶ право займатися підприємницькою діяльністю;
- ▶ право на об'єднання в дитячі та молодіжні організації;
- ▶ право на виділ у naturі майна, що є у спільній сумісній власності батьків і дітей;
- ▶ право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї;
- ▶ право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

У національному законодавстві **визначені соціальні статуси дітей**, щодо яких держава забезпечує заходи з додаткового захисту (державні допомоги, пільги, соціальні послуги тощо), зокрема:

- ▶ дітей, над якими встановлено опіку або піклування;
- ▶ дітей-сиріт;
- ▶ дітей, позбавлених батьківського піклування;
- ▶ дітей з багатодітних сімей;
- ▶ дітей з інвалідністю;
- ▶ дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

АЛІМЕНТИ

Батьки зобов'язані утримувати своїх неповнолітніх дітей і непрацездатних повнолітніх дітей, які потребують матеріальної допомоги, незалежно від того, чи перебувають вони у шлюбі.

За домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі (п. 2 ст. 181 СК).

За рішенням суду, кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників, разом з яким проживає дитина (п. 3 ст. 181 СК).

Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини (п. 2 ст. 182 СК). Аліменти на утримання дитини є власністю дитини (ст. 79 СК).

Батьки зобов'язані утримувати дитину, якщо вона продовжує навчання, до досягнення 23 років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу (ст. 199 СК).

Право на утримання припиняється у разі припинення навчання (п. 2 ст. 199 СК).

ОСВІТНІ ПРАВА ДІТЕЙ ВПО

- Взята на облік ВПО має право продовжувати здобувати певний освітній рівень на території інших регіонів України за кошти державного бюджету або інших джерел фінансування (п. 9 ст. 7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»).
- ВПО має право на влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади (ст. 9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»).
- Першочергове зарахування до державних (комунальних) закладів дошкільної освіти мають право діти з-поміж ВПО (п. 10 Положення про заклад дошкільної освіти).
- Держава забезпечує дітям, зареєстрованим як ВПО, до закінчення закладів вищої освіти, але не більш як до досягнення 23 років, державну цільову підтримку для здобуття вищої освіти (ч. 15 ст. 44 ЗУ «Про вищу освіту»).
- Соціальна стипендія першочергово призначається дітям, які зареєстровані як ВПО, при здобутті професійно-технічної та вищої освіти (п.п. 4, п. 20; п.п. 7, п. 24 Порядку призначення і виплати стипендій).
- На місцевому рівні органи влади можуть запроваджувати додаткові права та пільги для дітей ВПО.

ПРАВА ДІТЕЙ НА БЕЗОПЛАТНУ ВТОРИННУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ

Діти мають право на усі види правових послуг від системи безоплатної правової допомоги. Правова допомога дітям (крім консультацій) надається через законного представника — батьків, усиновлювачів, опікунів тощо. Законні представники дитини мають право в інтересах дитини звернутися за [безоплатною вторинною правовою допомогою](#), зокрема із питань,

пов'язаних із позбавленням батьківських прав, стягнення аліментів, визнання батьківства тощо. Послуги адвоката в таких випадках оплатить держава.

Держава гарантує всім дітям рівний доступ до безоплатної правової допомоги, необхідної для забезпечення захисту їхніх прав (ч. 2 ст. 3 ЗУ «Про охорону дитинства»).

Подати заявку на
консультацію юриста

Ця інфографіка стала можливою в межах програми «Єднання заради дії», що впроваджується IREX разом з Благодійною організацією «Благодійний фонд «Стабілізейшен суппорт сервісез» та за підтримки Державного департаменту США.